

Diakonikatekismus inspireret fra Norge, her formuleret af Henrik Stubkjær i: Det dyrebare menneske, Unitas 2005 (Kjell Nordstokke)

Indholdsfortegnelse

1. Hvad betyder ordet diakoni?
2. Hvad er diakoni?
3. Hvad er forskellen på næstekærlighed og diakoni?
4. Hvad er forskellen mellem diakoni og forkyndelse?
5. Hvad er diakoniens grundværdier?
6. Hvem er diakoniens målgruppe?
7. Hvem kan udøve diakoni?
8. Skal man være kristen for at udøve diakoni?
9. Hvor finder man diakonien virksom?
10. Hvilke udfordringer står diakonien i i dag?

1. Hvad betyder ordet diakoni?

Af græsk: Tjene, være til tjeneste, ha' omsorg for.

Ordet forekommer 100 gange i Det nye Testaments græske grundtekst. I den danske oversættelse er det oversat med tjene, opvartning ved bordene, husligt arbejde m.v.

På Jesu tid var det et almindeligt hverdagsord, som alle kendte. Om sig selv siger Jesus, at han er kommet for at tjene – for at øve diakoni. Begrebet diakoni har således været helt centralt for den kristne kirke, og op gennem århundrederne går ordet fra at være et almindeligt hverdagsord til at blive betegnelsen for den tjeneste som sker ud fra kirken og det kristne menneskesyn.

De første kristne overtog ordet diakoni fra deres hellenistiske omgivelser, hvor tjenesten var nedværdigende. Som en af sofisterne udtrykte det: ”Hvordan kan et menneske være lykkeligt, hvis det må tjene nogen?”

De kristne gav imidlertid ordet et radikalt nyt og positivt indhold.

Tjenesten gælder tjeneste for Gud, bordtjeneste, barmhjertighedshandlinger som hjælp til den fattige, sultne, tørstende, fængslede, etc.

Ordet diakoni bruges af de diakonale institutioner både i Danmark og internationalt. En del kirker har endvidere oprettet stillinger som ”sognediakoner”

2. Hvad er diakoni?

- Diakoni:

- betyder tjeneste
- er organiseret næstekærlighed
- er omsorg for det hele menneske ud fra et kristent livs- og menneskesyn
- er kirkens kropssprog
- er både her og nu hjælp og mere langsigtet livshjælp
- nedbryder alle menneskeskabte skel og grænser
- er protesterende, når den oplever, at det enkelte menneskes værdighed trædes under føde

Diakonien er trinitarisk:

- ”Treenigheden er ikke en intellektuel gåde, men en livsvej. Vor opgave som mennesker er at *leve* treenigheden. (tanzaniansk biskop Mwoleka).
- *Du ser treenigheden, når du ser kærlighed* (Augustin). Hvis man husker på, at diakoni er udtryk for kærlighed, kan man også sige: Du ser treenigheden, når du ser diakoni”

1. Diakonien har sit udgangspunkt i skabelsen.

Mennesket rummer en gudbilledlighed, er unikt og elskværdigt. Vi er som mennesker skabt til fællesskab og vi har fået et ansvar overfor både medmennesker og det øvrige skaberværk.

2. Diakonien har sin begrundelse i Kristus.

Kristus kom til verden for at tjene. Hans tjeneste var at genoprette menneskers forhold til Gud og at bekæmpe nøden og lidelsen i og mellem mennesker. Hans redskab var nådens og tilgivelsens gave, som rækkes os gennem Guds kærlighed. Kærlighedens væsen er at ville deles. Den kærlighed, vi er blevet mødt med, er vi sendt ud for at give videre i mødet med medmennesket.

3. Diakonien virkeliggøres i Helligånden.

Det diakonale arbejde får sin identitet fra evangeliet. Diakonien er en af kirkens/menighedens kendetegn. Diakonien er kirkens kropssprog i mødet med det nødlidende menneske.

3. Hvad er diakoniens formål?

Diakoniens formål er at møde det enkelte menneske med respekt, værdighed og omsorg. Diakoniens arbejdsfelter er både:

- a. Afhjælpningen af den fysiske nød.
- b. Mødet med medmennesket midt i problemer af sjælelig, følelsesmæssig eller relationsmæssig karakter.
- c. Mødet med medmennesket, som står med religiøse og eksistentielle livsspørgsmål. Mennesket som ikke kan finde mening og håb.

Formålet er ikke at føre dette menneske et bestemt sted hen, men at give det værdighed og kærlighed, så det bliver i stand til at finde sig selv og finde afklaring i forholdet til Gud, medmennesker og sig selv.

Opgaven er ikke at føre mennesket ud af mørket og hen til Gud. Erfaringen fra arbejdet med diakoni er nemlig, at Gud er lige midt i mørket.

Diakoniens formål må tage farve af den konkrete situation. Noget diakonalt arbejde har f.eks. som delmål at behandle misbrug. Andet har som delmål blot at skabe rammerne for, at mennesket kan få lov at være, som det er.

Diakonien må aldrig lade sig forlede af den menneskelige logik, som så gerne vil kunne præsentere resultater, der kan måles og vejes. På den måde kan diakonien få som formål at skabe et fristed midt i et samfund, som er blindt fokuseret på resultater.

4. Hvad er forskellen på næstekærlighed og diakoni?

Næstekærlighed kan udøves af alle mennesker uafhængig af tro.

I kristendommen er næstekærligheden udmøntet i det dobbelte kærlighedsbud:

” Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og hele din sjæl og af hele din styrke og af hele dit sind og din næste som dig selv”(Luk 10,27)

Næstekærligheden er grundlæggende i kristendommen. Det samme er diakonien. De to begreber har samme udgangspunkt. Mens næstekærligheden er fordringen til den enkelte, er diakonien den organiserede (planlagte) form for næstekærlighed.

Diakonien får ind i de tungere opgaver, hvor der er brug for en organisering, og hvor der er brug for at samle en række kompetencer og systematisere hjælpen. At imødegå tunge sociale problemer kræver organisering. At hjælpe ofre for naturkatastrofer og krige kræver en organisering. Hvor denne organisering tager sig udgangspunkt i kirken og kristentroen, kaldes det diakoni.

5. Hvad er forskellen på diakoni og forkyndelse?

Traditionelt skelner man mellem diakoni og mission. Men enhver form for mission har i sig muligheden for at øve diakoni og enhver form for diakoni har i sig muligheden for at forkynde.

På Diakonhøjskolen findes et kunstværk af den svenske kunstner Stig Carlson. Han har givet kunstværket titlen: ”Gå ud i alverden og prædik evangeliet for alle folk” Det kan undre at han har valgt den titel til det sted. Men måske skal man bare huske den lille eftersætning: ” – brug ord om nødvendigt”.

Diakonien bærer forkyndelsen implicit. Diakoniens primære formål er ikke omvendelsen, men afhjælpningen af nøden – i hvilken form den så end viser sig.

6. Hvem er diakoniens målgruppe?

Spørgsmålet er hørt før. I Lukasevangeliet er det en skriftklog, som stiller Jesus spørgsmålet. Og Jesus svarer med lignelsen om den barmhjertige samaritaner: Ingen grænser for, hvem der kan hjælpes. Det svar der kommer ud af lignelsen er, at der ikke kan sættes nogen grænser for, hvem der skal hjælpes. Dette ses i øvrigt også gennem hele Jesu liv. Det er én lang vandring med fokus rettet mod dem, som har brug for hjælp. I evangeliet møder vi den Jesus, som altid tager parti for den svage.

Den diakonale tjeneste retter sig mod dem, som har hjælp behov. Her skeles ikke til nationalitet eller religiøs overbevisning. Her er der ikke forskel på mand og kvinde, barn eller voksen- Diakonien kan principielt være at finde alle steder, hvor nøden viser sit ansigt. Diakonien bør være der, hvor det ser sortest ud. Lidt sloganagtigt bliver det ofte udtrykt gennem sætningen: *Diakonien er der, hvor ingen andre vil være*. Diakonien kan rette sig mod både enkeltpersoner eller grupper, som lider, er udsat for undertrykkelse eller andre former for overgreb.

7. Hvem kan udøve diakoni?

På samme måde som Luther talte om det almindelige præstedømme, kan vi tale om det almindelige diakonat:

Enhver som er krøbet gennem dåben, er kaldet til at forkynde evangeliet – og have omsorg for mennesker i nød.

Alle kristne (det er altså ikke noget, vi lutheranere har patent på) er altså kaldede til at øve diakoni. Men på samme måde, som man har nogle der er kaldede til det særlige præstedømme, så findes der også nogle, som er kaldede til det særlige diakonidømme.

Diakoni kan udføres af både uddannede og ansatte diakoner, ansatte ikke-uddannede diakoner og frivillige. Diakonien kan udføres af organisationer, som arbejder ud fra et kristent livs- og menneskesyn og af kirken og lokale menigheder. De diakonale organisationer kan have tættere eller løsere forbindelser til det offentlige.

Her i Norden er vi kendt for væres særlige skandinaviske diakonimodel, som den kommer til udtryk i de mange diakonale organisationer. Modellen har få uddannede og ansatte, men med en stor gruppe frivillige omkring sig.

8. Skal man være kristen for at udøve diakoni?

Diakonien er i dobbeltbevægelse:

- en søgen ind til Guds kærlighedserklæring
- en sendelse ud i den praktiske omsorg

Mother Theresa har sagt om sit arbejde i Calcutta's slum:

"Det, som holder mig i gang, er den kærlighed, som er ny over mig hver eneste morgen, jeg vågner. Den kan jeg ikke holde for mig selv. Den vil ud. Den vil deles".

Diakonien hører hjemme i en kristelig sfære. Men når det så er sagt må det være sådan, at alle medarbejdere i en diakonal organisation kan udøve diakoni uafhængigt af deres personlige tro og livssyn. De som udøver diakoni må være optagede af at møde det enkelte menneske som helt unikt og uendelig værdifuldt – og være optagede af at give en omsorg, som retter sig mod det hele menneske.

Alle, som arbejder inden for det diakonale felt, vil opleve at komme til kort. Uanset på hvilket felt det, må man kende sine egne begrænsninger og bruge sine kolleger og evt. vise opgaver videre til andre. Kun sådan ydes en kompetent og professionel omsorg.

Det er altså vigtigt at understrege, at diakonien ikke er et ekstra krav der lægges oven i almindelig omsorg. Diakonien er i stedet en inspiration og kraftkilde ind i omsorgsarbejdet.

Ingen i det diakonale arbejde skal gå rundet og tage andre åndelige temperatur. Man skal støtte og hjælpe hinanden og hinandens stærke sider til gavn for mennesker i nød.

9. Hvad er en diakon?

Traditionelt har den lutherske kirke en treleddet embedsstruktur:

Biskop, præst og diakon

De kirkelige embeder er konstitueret af tre elementer/forhold:

- a) Kaldet
- b) Uddannelsen (De fire uddannelser på Diakonhøjskolen)
- c) Indvielsen (Velsignelse og sendelse)

Ad a) I en luthersk kaldsforståelse er kaldet ikke forbeholdt særlige kristelige embeder. Luther taler ligefrem om kaldet som det at turde se sit arbejde i en højere sags tjeneste. Skomageren er kladet til at lave gode sko og må således turde tro, at det gør en forskel, om han er der eller ej. Han arbejder ikke blot for lønnen, men også for at tjene medmennesket.

Nogle få oplever at kaldet gives ovenfra. De fleste af os oplever måske snarere, at en række ting lægger sig til rette således, at vi havner, der hvor vi gør. Tør vi se vores arbejde ind i et kaldsperspektiv får det en ny dimension. Vi får lov til at gå med det fortegn, at der er en mening med, at vi er her og at det gør en forskel. At være diakon er at vide sig kaldet til at yde omsorg for mennesker i nød.

Ad b) Diakonien har altid knyttet til ved de sundhedsfaglige og pædagogiske kompetencer. Den diakon kan altså være en person, som gennem uddannelse har tilegnet sig færdigheder inden for sundhedsfag, pædagogik og teologi/diakoni.

Ad c) Gennem den kirkelige indvielse markeres det at diakonen er sendt fra kirken med Guds velsignelse. Indvielsen er Guds ”ja, også dig kan jeg bruge i min tjeneste. Gå med min velsignelse og med frimodighed”

Det almindelige er at det er biskoppen der indvier diakoner. Men sådan er det endnu ikke i den danske Folkekirke. Her er indvielsesretten uddelegeret til uddannelsesstederne.

10. Hvad er udfordringerne til diakonien i dag?

Overordnet er det til stadighed at nyfortolke evangeliet ind i vores tid, så troen, håbet og den kærlighed, Gud møder os med, konkret og kropsligt må blive rakt videre til mennesker i nød.

1. At fastholde et kristent menneskesyn, som ser mennesket som både ånd, sjæl og legeme – både i vores sundhedssektor og inden for det sociale område.
2. At være med til at sikre den folkelige opbakning til en værdig og anstændig socialpolitik
3. At være med til at sikre at omsorgen i sundhedssektoren og i ældreplejen når hele vejen rundt om det enkelte menneske.
4. At være med til at fremme hospicetanken, så der skabes værdighed omkring et menneskes sidste tid.
5. At holde samfundet fast på en ulandspolitik, som ikke signalerer at vi har nok i os selv, men vil fastholde Danmarks rolle som fortaler for verdens fattigste.
6. At skabe mødesteder og fællesskaber for de stadigt flere ensomme, som vores samfund producerer

7. At være de svages talerør i en hverdag, som bliver stadigt mere kompleks.

”Hvor en menighed forstår, at diakonien som kristen tjeneste ikke skal konkurrere med det offentlige, men er en nødvendig virksomhed i menighedens liv, vil diakonien altid finde nye veje at gå”.

Øyvind Foss, Kirkens diakoni, 1992